

Državni izpitni center

M 1 1 2 5 0 1 1 3

JESENSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Ponedeljek, 29. avgust 2011

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

Splošna navodila zunanjim ocenjevalcem

1. Zunanji ocenjevalec mora smiselno slediti navodilom za ocenjevanje, v katerih so zapisani moderirani odgovori za posamezen izpitni komplet.
2. Če kandidat poleg pravilne ugotovitve napiše še izključujočo, nepravilno trditev, se odgovor ovrednoti z nič (0) točkami.
3. Nejasne in nečitljive rešitve ter nejasni kandidatovi popravki se ovrednotijo z nič (0) točkami.
4. Slovenska zemljepisna imena in geografski pojmi morajo biti v celoti poimenovani pravilno.
5. Pri tujih poimenovanjih naselbinskih in nenaselbinskih zemljepisnih imenih se dopušča zamenjava ali izpustitev ene črke.
6. Pri vprašanjih višje ravni (pojasnite, analizirajte, ovrednotite) so v rešitvah navedeni le elementi. Za pravilni odgovor se upošteva, če kandidat uporabi vsaj en element v smiselni besedni zvezi.

IZPITNA POLA 1 (Obča geografija – Izbrane regije)**A1 – OBČA**

1. Richterjeva lestvica
hipocenter
lava
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.
2. *Sredozemlje:*
Opis stika: podiranje ene (litosferske, tektonske) plošče pod drugo / podiranje Afriške litosferske (tektonske) plošče pod Evrazijsko / približevanje (litosferskih, tektonskih) plošč. Intenzivnejši so potresi.
Islandija:
Opis stika: razmikanje oceanske plošče / razmikanje Severnoameriške in Evrazijske litosferske plošče / nastajanje srednjeoceanskega hrpta. Intenzivnejši so vulkani.
Za štiri pravilne odgovore 3 točke, za tri ali dva 2 točki, za enega 1 točka.
3. Zelo rodovitna prst na preperelih vulkanskih kamninah. / Rodovitna kmetijska območja. / Nastanek rud. / Razvoj turizma zaradi zanimivih vulkanskih reliefnih oblik. / Razvoj zdraviliškega turizma ob izviri vroče vode. / Izraba geotermalne energije za pridobivanje električne energije. / Ogrevanje stanovanj, rastlinjakov ...
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
4. Kjer so se celine nekoč stikale, najdemo:
podobno starost in vrsto kamnin / podobne geološke plasti / podobna rudna bogastva / podobno slemenitev gorovij / podobne fosile / podobne posledice poledenitve / nadaljevanje rečnih tokov (dolina Praamazonke).
1 točka
5. A
Pojasnitev: V osrednjem delu Atlantskega oceana prevladujejo mlajše kamnine, ker se litosferski plošči razmikata in iz nastale razpoke prodira lava (magma).
Za dva pravilna odgovora 2 točki. 1 točka za pravilno obkrožen odgovor in 1 točka za smiselno pojasnitev.

A2 – OBČA

6. A
1 točka
7. Velik delež mladega prebivalstva / majhen delež starega prebivalstva / visoka rodnost / visok naravni prirastek / sorazmerno kratka življenjska doba / visok delež zaposlenih v primarnem sektorju / nizka izobrazbena sestava.
Za dva pravilna opisa 2 točki, za enega 1 točka.
8. 32 % (upoštevamo vrednosti od 29 do 35 %).
1 točka
9. Gradnja bolnišnic.
Reforme pokojninskega sistema.
Za dva pravilna odgovora 1 točka.
10. Križec mora biti vpisan kjerkoli v skrajnem desnem stolpcu slike.
1 točka
11. Nižji predeli so zaradi vročega / vlažnega podnebja redkeje poseljeni kakor višji predeli, kjer so temperature zmernejše in podnebje ni več tako vlažno.
Za pravilno pojasnitev 2 točki, za delno pravilno pojasnitev ali le opis 1 točka.

12. *Kršćanstvo: 1, Islam: 2.*
Opis: V islamu ni razvita svinjereja. / V islamskih državah nista razviti vinogradništvo in vinarstvo.
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva ali enega 1 točka.

B1 – SVET

13. Polarni pas / mrzli pas.
1 točka
14. DA, NE, NE
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva ali enega 1 točka.
15. Stoti / 100.,
500,
polsuhega / polsuhega celinskega / bolj suhega (aridnega) / manj namočenega / polpuščavskega / semiaridnega,
stepsko rastlinstvo / stepa / prerija / visokotravna stepa.
Za štiri pravilne odgovore 2 točki, za tri ali dva 1 točka.
16. Območje je pod vplivom stalnih, zahodnih vetrov, ki se navlažijo nad Tihim oceanom in vplivajo na večjo količino padavin. / Gorska pregrada ovira prehod vlažnega zraka s Tihega oceana ter ga prisili k dviganju in kondenzaciji. / Na privetni strani visokih gorovij, ki ležijo blizu oceana, se izcedijo vlažne zračne mase. / Padavine prinašajo potujoče depresije ali cikloni. / Območje je v bližini aleutskega minimuma.
1 točka
17. A: 4, B: 2, C: 3
Za tri pravilno vpisane številke 2 točki, za dve ali eno pravilno vpisano številko 1 točka.
18. *Opis:* V Osrednjem nižavju ni reliefne ovire, ki bi zavirala vdor mrzlih zračnih mas s severa. / Vetrov s severa ne ovira nobena večja gorska pregrada. / Odprtost celine v smeri sever–jug. *Pojasnitev:* Prizadeti so nasadi kulturnih rastlin (subtropskih kultur), ker so te občutljive za nizke temperature. / Pridelovalci kmetijskih kultur imajo manjši zaslužek zaradi manjšega pridelka. / Zmanjša se zaslužek od turizma, ker je zaradi hladnejšega vremena manj gostov. / Težave v prometu.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.

B2 – SVET

19. *Tržna živinoreja: 1*
Nomadsko in polnomadsko živinoreja: 2
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
20. *Opis:* Je nizkoproduktivna / samooskrbna / ekstenzivna oblika / razširjena je na sušnih in polsušnih območjih / pastirji se selijo z živino / gradnja bivališč.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
21. *Opis:* Ker prenaša spalno bolezen. / Ker prenaša bolezen.
1 točka
22. *Opis:* Zaradi pomanjkanja padavin ni pašnikov, hrane za govedo / območje je zelo suho, polpuščavsko / puščavsko.
Vrsta živinoreje: ovčjereja / reja drobnice / drobnica.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
23. *Opis spremembe:* Količina padavin pada, število glav živine pa narašča.
Pojasnitev vzroka: Zmanjševanje količine padavin, pomanjkanje hrane in vode za živino / zmanjševanje količine padavin, zato pojavljanje suš.
Območje: Sahel.
Za tri odgovore 3 točke, za dva 2 točki, za enega 1 točka.

C1 – EVROPA

24. A: Portugalska / Andora / San Marino / Vatikan
B: Malta / Republika Ciper / Ciper / Turška republika Severni Ciper.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
25. Pirenejski / Iberski polotok.
Apeninski polotok
Balkanski polotok
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.
26. *Mezeta*: hercinska orogeneza
Šarsko-Pindsko gorstvo: alpinska orogeneza
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
27. *Atlantski ocean*: Gibraltar – ožina / Gibraltarski preliv – ožina / Gibraltarska vrata – ožina / Gibraltarska ožina.
Rdeče morje: Sueški prekop / Suez – prekop
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
28. Notranjost držav je reliefno zelo razgibana (gorata / hribovita), zato je manj primerna za razvoj industrije (intenzivnega kmetijstva / je prometno težje dostopna) in je zato slabše razvit predel držav.
Za popolno pojasnitev 2 točki, za delno pravilno pojasnitev (navedba samo značilnosti reliefa ali samo značilnosti razvitosti gospodarstva) 1 točka.

C2 – EVROPA

29. Vetrna energija,
hidroenergija,
sončna energija.
Za vse tri odgovore 1 točka.
30. *Državi*: Švedska, Finska.
Razlog: HE so večinoma na redkeje poseljenem severu držav / velike izgube energije do porabnikov / največja zgostitev prebivalstva na območju z manjšo hidroenergijsko zmogljivostjo / pomanjkanje lastnih energijskih virov za TE (premog) / prevladuje ravninski relief / manj obremenjuje okolje / visok izkoristek.
Za navedbo obeh držav in razloga 2 točki, za navedbo obeh držav ali razloga 1 točka.
31. Vlaganje denarja v druge gospodarske panoge / dvig življenjske ravni prebivalstva / država je gospodarsko zelo napredovala / je energetska neodvisna od drugih držav / razvila je tehnologijo črpanja nafte na naftnih ploščadih / razvoj in izvoz tehnologije črpanja in transporta nafte iz morja / nova delovna mesta.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
32. Večja hidroenergetska zmogljivost rek / večji strmec rek / večja količina padavin / bolj vodnate reke / daljše reke / na jugu je toplejše podnebje kakor na severu / na jugu je največja zgostitev prebivalstva / na jugu so največja mesta / na jugu so industrijska središča in zgostitev prometa.
Za dva odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
33. *Država*: Danska.
Vzrok: Majhna porečja / za vodo prepustna kamninska podlaga / nizek in uravnan relief / majhen strmec rek / malo tekočih voda / majhna hidroenergetska zmogljivost rek, ki so manj primerne za postavitve HE.
Za tri pravilne odgovore 3 točke, za dva 2 točki, za enega pa 1 točka.

IZPITNA POLA 2 (Geografija Slovenije)

D1 – SLOVENIJA

1. B
1 točka
2. *Podobnost*: podoben nastanek / sta naravni jezeri / ledeniški (ledeniško-tektonski) nastanek / zaježitveni jezeri / alpski jezeri / turistično privlačni (obiskani).
Razlika:
V dimenzijah: Bohinjsko je večje in globlje. / Blejsko je manjše in plitvejše.
V obliki jezerske kotanje: Bohinjsko ima nerazčlenjeno (enotno) jezersko kotanjo. / Blejsko ima dve kotanji, vmes je greben z otokom.
Različna površina pojezerja: Pojezerje Bohinjskega jezera je večje. / Pojezerje Blejskega jezera je manjše. / Bohinjsko jezero je pretočno. / Blejsko ni pretočno (je studenčno).
Različen vodni režim: Vodni režim Bohinjskega jezera je snežno-dežen. / Vodni režim Blejskega jezera je dežno-snežen.
Različen temperaturni režim: Blejsko jezero je toplejše. / Bohinjsko jezero je hladnejše.
Različna kakovost vode: Bohinjsko jezero je čisto. / Blejsko jezero je srednje onesnaženo. / Bohinjsko jezero leži na višji nadmorski višini.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
3. *Kraj*: Velenje / Šoštanj / Kočevje
Pojasnitev: Jezerske kotanje so nastale zaradi ugrezanja površja nad rudniškimi rovi.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
4. C
1 točka
5. A pristaniška dejavnost / luška dejavnost / luka / pristanišče
B solinarstvo / pridobivanje soli / soline
C klif / klifna obala / flišni klif
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva ali enega 1 točka.
6. Tržaški zaliv je majhen in plitev. / Voda v zalivu se izmenjuje počasi. / Morski tokovi v zalivu so šibki. / V zaliv se izlivajo onesnažene reke. / V zaliv odteka neprečiščene odpadne vode. / V zalivu je gost ladijski promet. / Velika gospodarska in turistična obremenitev zaledja.
Za dva smiselno opisana vzroka 2 točki, za enega 1 točka.

D2 – SLOVENIJA

7. *Hiše v vasi stojijo razmetane brez reda*: gručasta vas.
Kmečki domovi so daleč drug od drugega: samotna kmetija.
Je značilno za slemena vinorodnih gričevij: razloženo naselje.
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva ali enega 1 točka.
8. *Tip naselja*: obcestna vas / dolga vas / dolga obcestna vas
Oblika reliefa: nižina / ravnina / kotlina
Makroregija: Subpanonska Slovenija / Obpanonska Slovenija
Za tri pravilne odgovore 3 točke, za dva 2 točki, za enega 1 točka.

Trditev	Priloga 3	Priloga 4
Suburbanizacija		+
Počitniška bivališča	+	
Spalno naselje		+
Homogena narodnostna sestava	+	

Za štiri pravilne odgovore 2 točki, za tri ali dva 1 točka.

10. Prebivalstvo se bo staralo / prebivalstva bo vedno manj / nadaljevala se bo depopulacija / nadaljevalo se bo odseljevanje / prebivalstvo bo izumrlo.
1 točka
11. Zaradi suburbanizacije ali zaradi selitve prebivalstva na podeželje se bo spremenilo: socialna sestava prebivalstva / videz naselij in hiš / funkcija hiš (izgubljajo agrarni značaj) / gostejše bo prometno omrežje / boljša bo oskrba prebivalstva / zazidava bo gostejša / več bo stanovanjskih zgradb / manj gospodarskih poslopij / več bo mešanih gospodinjstev ...
ali
Zaradi opuščanja kmetijstva ali deagrarizacije: bo manj obdelovalnih površin / bo močnejše ozelenjevanje / bo manj gospodarskih poslopij ...
Za dve smiselni pojasnitvi 2 točki, za eno pojasnitev ali za samo dva opisa 1 točka.

E1 – SLOVENIJA

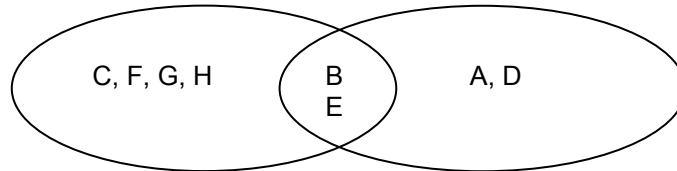
12. A – Ajdovščina
B – Kras / matični Kras
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
13. *Pokrajina:* Koprsko primorje / Slovenska Istra / Šavrinsko gričevje / Šavrinska brda / Koprsko brda / Koprsko gričevje
Koncentracija prebivalcev ob obali. / Zgostitev poselitve v obalnem pasu. / Zgostitev različnih dejavnosti ob obali. / Zgoščevanje prebivalstva / gospodarstva ob obali.
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva ali enega 1 točka.
14. *Lega:* Ležijo na (severnem) obrobju Sredozemlja. / Ležijo na prehodu Sredozemlja v Alpe in Dinarsko gorstvo. / Ležijo na stiku Sredozemlja, Dinarskega gorstva in Alp.
Rastlinstvo: Rastlinstvo ni pravo sredozemsko / ni zimzeleno / ni trdolistno. / Rastlinstvo je po prilagoditvah na naravne razmere podobno pravemu sredozemskemu rastlinstvu.
Za dve smiselni razlagi 2 točki, za eno 1 točka.
15. B, D
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
16. 1 – Strehe so obtežene s kamenjem zaradi pogoste močne burje / močnega vetra, ki lahko z njih pomeče korce.
2 – V Submediteranskih pokrajinah pade zelo malo snega, zato so obtežbe streh majhne. / V Submediteranskih pokrajinah ni nevarnosti visoke snežne odeje.
Za dve smiselni pojasnitvi 2 točki, za eno 1 točka.

E2 – SLOVENIJA

17. Pestra kamninska zgradba. / Menjavanje trdih in mehkih kamnin. / Različna starost kamnin. / Intenzivno gubanje (alpidska orogeneza) in narivanje. / Narivna zgradba. / Močna rečna erozija.
1 točka
18. *Črka:* A
Opis: Oblika doline je posledica rečne (globinske) erozije, rečnega delovanja. / Sava se je vrezala v trde karbonatne kamnine. / Ob tektonskem dviganju je morala reka ves čas poglobljati strugo in dolino. / Prebojna dolina Save.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
19. *Turistični kraj:* Laško
Vzrok: termalna voda, vrelec (izvir)
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.

20. *Opis:* Preusmeritev na okolju prijaznejše energijske vire. / Premog je začel izgubljati pomen v energijski oskrbi. / Upadanje porabe premoga v slovenskem prostoru. / Izčrpane zaloge premoga. / Tehnično zahtevno in zato dražje izkopavanje. / Izkopavanje v večjih globinah bi zahtevalo zelo velike naložbe. / Nižja kalorična vrednost premoga.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.

21. 1 Zahodno predalpsko 2 Vzhodno predalpsko
 hribovje hribovje

Za osem ali sedem pravih odgovorov 3 točke, za šest ali pet 2 točki, za štiri ali tri 1 točka.